

Rangschikking als landgoed

Voorwaarden

*>> Duurzaam, Agrarisch, Innovatief
en Internationaal ondernemen*

In opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	De aanvrager	5
2.1	Hoe vraagt u aan?	5
3	De oppervlakte van uw landgoed	7
3.1	Oppervlakte	7
3.2	Eén geheel	10
4	De houtopstanden en natuurterreinen	12
4.1	Minimale percentage	12
4.2	Percentage onvoldoende?	12
5	Landbouwgrond	15
5.1	Oppervlakte	15
5.2	Omzoming door houtopstanden	16
5.3	Aangrenzende landbouwterreinen	19
6	De opstallen	21
7	Het gebruik	22
8	Bij openstelling	24
8.1	Oppervlakte	25
8.2	Wegen en paden	25
8.3	Openstellingsborden	26
8.4	Afsluiting	26
8.5	Toegangskarten	27

1

Inleiding

In Nederland liggen veel landgoederen met een oorspronkelijk historisch karakter. De overheid wil helpen deze in stand te houden; ze vormen een belangrijk onderdeel van het natuurschoon. Bent u eigenaar, vruchtgebruiker of erfpachter van een landgoed. Dan kunt u uw onroerende zaak als landgoed laten rangschikken onder de Natuurschoonwet 1928 (NSW). Dat betekent dat u een beroep kunt doen op verschillende fiscale faciliteiten. Dankzij de fiscale faciliteiten die aan u worden verleend, kunt u uw landgoed en dus het natuurschoon makkelijker in stand houden.

Uw onroerende zaak moet aan bepaalde voorwaarden voldoen om als NSW-landgoed gerangschikt te worden. Daarover gaat deze brochure.

Er zijn voorwaarden voor:

- de grootte van het gebied;
- de houtopstanden die er staan of de aanwezigheid van natuurterreinen;
- de oppervlakte en de omzoming van landbouwterreinen;
- de opstallen en over het gebruik van het landgoed.

2

De aanvrager

U kunt als eigenaar, vruchtgebruiker of erfpachter voor uw landgoed een NSW-rangschikking aanvragen. In dit hoofdstuk leest u hier meer over.

2.1 Hoe vraagt u aan?

Alleen of samen

Als uw landgoed minder dan vijf hectare groot is, kunt u overwegen uw landgoed onder de NSW te rangschikken met een aangrenzend landgoed. Dit kan onder voorwaarden in de vorm van een samenwerkingsrangschikking of een aanleunrangschikking.

Samenwerkingsrangschikking (samenwerken met de burens)

Uw landgoed grenst aan een ander nog niet NSW-gerangschikt landgoed. Beide landgoederen zijn afzonderlijk tussen de één en vijf hectare groot en vormen samen een aaneengesloten gebied van minimaal vijf hectare. Verder toont u aan dat tussen beide onroerende zaken een nauwe historische band bestaat. Elk landgoed moet apart aan alle overige voorwaarden voldoen. Zie ook hoofdstuk 3.

Let op!

Als één van de eigenaren onder zo'n samenwerkingsrangschikking uit wil, vervalt de NSW-rangschikking voor beide partijen. Maak daarom afspraken hierover en leg deze vast in een contract.

Aanleunrangschikking (aanleunen bij de buurman)

Uw landgoed is kleiner dan vijf hectare en grenst aan een ander (al NSW-gerangschikt) landgoed. Samen vormen de landgoederen een aaneengesloten gebied van minimaal vijf hectare. Verder moet tussen beide onroerende zaken een aantoonbare nauwe historische band bestaan. Als uw landgoed één hectare of kleiner is, toont u de nauwe historische band aan die bestaat tussen de op uw landgoed gelegen opstal (gebouwd vóór 1950) en het andere landgoed. Uw landgoed moet apart aan alle overige voorwaarden voldoen. Zie ook hoofdstuk 3.

Let op!

Het behoud van de status van NSW-landgoed hangt er vanaf of het aangrenzende landgoed onder de NSW gerangschikt blijft. Bij een aanleunrangschikking heeft u wettelijk gezien geen medewerking van de eigenaar van het aangrenzende NSW-landgoed nodig. Gelet op de risico's kan het voor u toch belangrijk zijn om met deze eigenaar nadere afspraken te maken. Leg deze onderling vast in een contract.

Beslisboom: de aanvrager

Start

¹ Zakelijk recht van gebruik en bewoning (speciale vorm van vruchtgebruik)

Een zakelijk recht van gebruik en bewoning is volgens artikel 226 Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek een speciale vorm van het recht van vruchtgebruik en wordt voor de toepassing van de Natuurschoonwet 1928 daarmee gelijkgesteld.

² Huuranaloge vorm van erfpacht

Is de onroerende zaak kleiner dan vijf hectare? En in erfpacht uitgegeven zonder dat hierbij de economische eigendom is overgedragen (huuranaloge vorm van erfpacht)? Dan kan alleen de hoofdgerechtigde (bloot-eigenaar) de aanvraag doen.

3

De oppervlakte van uw landgoed

Uw landgoed moet minimaal vijf hectare groot zijn. Maar gaat het om een historische buitenplaats van minimaal één hectare of een deel daarvan, dan is dat ook voldoende. Is uw landgoed kleiner dan vijf hectare? Dan is onder voorwaarden een NSW-rangschikking met een aangrenzend NSW-landgoed mogelijk. Welke voorwaarden dat zijn leest u in dit hoofdstuk.

3.1 Oppervlakte

Het gaat om de oppervlakte van alle terreinen en opstallen die meetellen voor de NSW-rangschikking. Of deze terreinen en opstallen meetellen, stelt u vast in de volgende hoofdstukken. Als de terreinen of opstallen niet meetellen voor de NSW-rangschikking, telt de oppervlakte daarvan ook niet mee.

Wat is een historische buitenplaats?

Dat is een landgoed met een tuin of park van vóór 1850.

De buitenplaats als complex – of ten minste één van de onderdelen daarvan – is een rijksmonument. Dat hoeft niet het hoofdgebouw van de buitenplaats te zijn. Het kan ook een bijgebouw of een andere opstal zijn die tot de buitenplaats behoort.

Voorwaarde

De eerste aanleg van tuin of park is nog herkenbaar aanwezig.

Dat monument is ingeschreven in het rijksmonumentenregister. Dit register wordt beheerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Beslisboom: is uw landgoed groot genoeg voor een NSW-rangschikking?

Start

Wat wordt verstaan onder ‘nauwe historische band’

Een landgoed kleiner dan vijf hectare kan onder de NSW worden gerangschikt. Het landgoed moet dan wel een aantoonbare historische samenhang hebben met het landgoed waar het aan grenst. Er is sprake van een nauwe historische band als bijvoorbeeld:

1. Beide onroerende zaken in het verleden langdurig in bezit waren van dezelfde eigenaar.
2. Waarin verschillende eigenaren al jarenlang een gezamenlijk beheer voor beide onroerende zaken voeren. Dit kan zijn uit het oogpunt van natuurbeheer of om cultuurtechnische redenen.

De nauwe historische band kunt u onder meer aantonen met gegevens uit historische bronnen, wetenschappelijke literatuur, akten, overeenkomsten (beheerplannen) of kadastrale uittreksels.

3.2 Eén geheel

Een weg, spoor, dijk of waterloop die over uw landgoed loopt, kan de samenhang van uw landgoed verstoren en afbreuk doen aan het natuurschoon. Dat mag niet.

Bestaat er een landschappelijke of functionele samenhang tussen de terreinen die door een weg, spoor, dijk of waterloop worden gescheiden? Of bestaat er een nauwe historische band tussen de terreinen? Dan mogen de terreinen als een aaneengesloten gebied worden beschouwd.

Wel of niet scheidend?

Onverharde wegen	Niet
Verharde wegen van maximaal vijf meter breed	Niet
Weg breder dan vijf meter	Moet van geval tot geval worden beoordeeld
Niet-geëlektrificeerde enkelsporen	Niet
Geëlektrificeerde spoorwegen	Moet van geval tot geval worden beoordeeld
Dijken	Moet van geval tot geval worden beoordeeld
Waterlopen van maximaal 25 meter breed	Niet
Waterlopen breder dan 25 meter	Moet van geval tot geval worden beoordeeld

Beslisboom: vormt uw landgoed één geheel?

Start

4

De houtopstanden en natuurterreinen

Uw landgoed moet uit voldoende houtopstanden (bos) of natuurterreinen bestaan. In dit hoofdstuk leest u meer over het percentage hiervan en wat te doen als dit percentage niet voldoende is.

4.1 Minimale percentage

Uw landgoed moet uit voldoende houtopstanden (bos) of natuurterreinen bestaan: minimaal dertig procent. Is uw landgoed kleiner dan één hectare of een (deel van een) historische buitenplaats die kleiner is dan vijf hectare? Dan hoeft deze niet met minimaal dertig procent houtopstanden of natuurterreinen bezet te zijn.

4.2 Percentage onvoldoende?

Heeft uw landgoed nu onvoldoende houtopstanden (bos) en natuurterreinen? Dan kunt u toch al een NSW-rangschikking aanvragen. U moet dan een Plan voor beplanting of een Plan voor natuur maken en in gang zetten. Bij het toepassen van een Plan voor beplanting moet uw landgoed binnen drie jaar na de NSW-rangschikking wel genoeg houtopstanden (bos) hebben.

Verklaring ontwikkeling natuurterrein

Wilt u landbouwgronden onder de NSW rangschikken die u gaat inrichten (of in voldoende mate geschikt gaat maken) voor de ontwikkeling tot natuurterrein? Dan moet u

schriftelijk verklaren dat elk gebruik van de grond dat de ontwikkeling tot natuurterrein kan belemmeren, is gestaakt.

Waar moet u op letten?

U moet binnen drie jaar na de NSW-rangschikking de voorgenomen beplanting echt gerealiseerd hebben. U staakt met ingang van de NSW-rangschikking elk gebruik van de grond dat de ontwikkeling tot natuurterrein kan belemmeren. U zorgt zelf voor de noodzakelijke vergunningen of documenten om de inrichtings- en beheersmaatregelen te kunnen uitvoeren (o.a. aanlegvergunning/omgevingsvergunning, Wet ruimtelijke ordening (Wro), bestemmingsplan en vergunningen van het waterschap). Houd hierbij rekening met de termijnen van vergunningaanvragen van de verschillende instanties. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland toetst hier niet op. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij u.

Meer over het Plan voor beplanting, Plan voor natuur en de Verklaring ontwikkeling natuurterrein, vindt u in de brochure Rangschikking als landgoed: Werkboek. U vindt deze brochure op www.rvo.nl/natuurschoonwet

Wat telt mee als natuurterrein?

Heidevelden	Eventueel met opslag van bomen, zoals vliegdennen.
Hoogvenen, Laagveen(moerassen)	Inclusief plassen.
Zandverstuivingen	
Duinterreinen	
Kwelders, sluffers, schorren, gorzen, slikken en groene stranden	
Rietlanden, ruigten en struwelen	
Vennen, poelen, beken, kleine rivieren, wielen, afgesloten rivierlopen, krekken, bronnen en sprengen	
Kalkgraslanden Bloemrijke graslanden van het heuvelland, van het zand- en het veengebied, of van het rivieren- en zeekleigebied Natte schraalgraslanden Dotterbloemgraslanden van beekdalen, of van veen- en kleigebieden Natte matig voedselrijke graslanden Droge schraalgraslanden van de hogere gronden Droge kalkarme duingraslanden Droge kalkrijke duingraslanden Binnendijkse zilte graslanden	Deze graslanden mogen slechts in gebruik zijn voor begrazing of als hooiland. De graslanden mogen niet of nauwelijks worden bemest.

Wat telt mee als bos of als andere houtopstand?

Bos en andere houtopstanden	
Lijnvormige houtopstanden, zoals lanen, houtsingels en hagen	Het gaat om de oppervlakte van de kroonprojectie op het moment van NSW-rangschikking.
Snelgroeiend bos	Het moet zijn aangelegd in het kader van de 'Regeling bijdragen aanleg snelgroeiend bos'. Het moet na de eindkap worden herplant, als dit bos noodzakelijk is om te voldoen aan de minimale bosoppervlakte-eis.
Kapvlakten die afzonderlijk kleiner zijn dan 0,5 hectare	
Kapvlakten die afzonderlijk groter zijn dan 0,5 hectare	De vlakten zijn afzonderlijk niet groter dan vijftien procent van de in totaal met houtopstanden bezette oppervlakte met een maximum van vijf hectare.

Wat telt niet mee?

Kweekgoed	
Laagstamboomgaarden	
Kerstboomteelten	
Snijgrienden	Dit zijn grienden die jaarlijks of tweejaarlijks op de stobben worden afgezet.

Beslisboom: hoeveel houtopstanden (bos) of natuurterreinen?

Start

5

Landbouwgrond

Heeft u één of meer landbouwterreinen op uw landgoed? Dan kunnen deze worden meegenomen in de NSW-rangschikking. Ze moeten wel aan bepaalde voorwaarden voldoen. Het gaat daarbij vooral om de oppervlakte van de terreinen en de omzoming ervan. U moet per terrein afzonderlijk bekijken of het mee kan in de NSW-rangschikking. In dit hoofdstuk leest u meer over het afzonderlijk beoordelen van de terreinen.

5.1 Oppervlakte

U bekijkt eerst per terrein afzonderlijk of het op basis van de maximaal toegestane oppervlakte mee kan in de NSW-rangschikking.

Wat wordt als één terrein beschouwd?

Een landbouwterrein wordt als één terrein beschouwd als het niet wordt doorsneden. Wordt een landbouwterrein doorsneden door sloten, wegen en paden die geen inbreuk maken op het natuurschoon? Dan wordt het ook als aaneengesloten beschouwd. Dit betekent dat twee percelen landbouwgrond die worden gescheiden door een sloot of smalle weg, als één landbouwterrein worden beschouwd. Voor alle duidelijkheid, als twee of meer percelen worden doorsneden door lijnvormige houtopstanden, dan worden ze wel beoordeeld als twee landbouwterreinen.

Wat wordt beschouwd als landbouwterrein?

- Akkerbouw
- Weidebouw
- Veehouderij
- Tuinbouwland
- Snijgriend
- Laagstamboomgaard
- Terrein voor kerstboomteelt
- Terrein voor kweekgoed
- Volkstuinen (er mogen geen complexen van recreatieve opstallen op voorkomen)

Let op!

Voor een landbouwterrein dat niet onder de NSW kan worden gerangschikt, krijgt u dus niet de fiscale faciliteiten die u voor de rest van uw landgoed kunt genieten. Ook telt de oppervlakte ervan niet mee.

5.2 Omzoming door houtopstanden

Een landbouwterrein moet worden omzoomd door houtopstanden. Ook een landschapsbepalende boom kan een terrein visueel afscheiden van zijn omgeving. Een historische zichtas mag vrij blijven. Liggen deze houtopstanden niet op uw eigen terrein, maar grenzen ze wel direct daaraan? Dan mag u deze houtopstanden ook laten gelden als omzoming voor uw landbouwterrein. Deze omzoming telt u niet mee in de NSW-rangschikking van de oppervlakte van uw landgoed.

Beslisboom: hoe groot mag een landbouwterrein zijn?

Start

Wat kan gelden als omzoming?

- Houtwallen
- Houtkaden
- Houtsingels
- Hagen hoger dan een meter
- Boomrijen en lanen (de voorwaarden staan hieronder)
- Bossen

Welke eisen gelden voor bomenrijen en lanen?

1. De bomen staan niet verder uit elkaar dan acht meter (bomenrij) of tien meter (laan).
2. Van het aantal bomen dat deel uitmaakte van de oorspronkelijke aanleg, mag niet meer dan 25 procent verloren zijn gegaan zonder te zijn vervangen. Daarbij wordt rekening gehouden met bosbouwkundig noodzakelijk geachte dunningen.

Let op!

Het kan zijn dat een laan meer dan 25 procent uitval heeft. En dat u die uitval niet aanvult of vervangt, voor het behoud van natuurwetenschappelijke waarden van uw landgoed. Dan kunt u bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland een verklaring vragen dat dit niet zal leiden tot een (gedeeltelijke) onttrekking aan de NSW-rangschikking.

Bestaat de omzoming van uw landgoed voor een deel uit houtopstanden van uw burens? En komen deze houtopstanden te vervallen? En wilt u de landbouwterreinen in de NSW-rangschikking behouden? Dan moet u zelf voor voldoende aanplant (herstel) van de houtopstanden zorgdragen.

Wanneer grenst een houtopstand direct aan uw landgoed

Een houtopstand grenst direct aan uw landgoed als de kroonprojectie van deze houtopstand de grens van uw landgoed raakt of overlapt. De kroonprojectie is de schaduw die ontstaat als de zon recht boven het element staat. U mag hierbij uitgaan van de verwachte eindgroeifase van de betreffende houtopstand.

Landschapsbepalende boom

Ook een landschapsbepalende boom of boomgroep kan onderdeel zijn van een omzoming. De boom of bomen moeten duidelijk te zien zijn en in stand worden gehouden. De bomen moeten een zekere hoogte en omvang hebben en relatief gaaf zijn. Opgekroonde en geknotte bomen voldoen niet aan deze eis. De bomen moeten een stamonttrek hebben van minimaal twintig centimeter op borsthoogte (ongeveer 130 centimeter boven het maaiveld).

Een historische zichtas

Een zichtas wordt vrijgehouden van opgaand geboomte om vanuit het hoofdhuis of vanuit een andere opstal – zoals een prieel of theekoepel – van een vrij uitzicht te kunnen genieten. Een landbouwterrein kan onderdeel uitmaken van een zichtas. De zichtas kan zo de vereiste omzoming van een landbouwterrein doorbreken. Dat hoeft geen probleem te zijn.

Voorwaarden

1. De opstal van waaruit de zichtas loopt, moet dateren van de periode vóór 1850.
2. Het past bij het cultuurhistorische karakter van de zichtas om de gronden in de zichtas te gebruiken als landbouwgrond.
3. De zichtas wordt aan beide zijden begrensd door bossen of bomen die zich op het landgoed bevinden.

Beslisboom: hoeveel moet een landbouwterrein omzoomd zijn?

Start

5.3 Aangrenzende landbouwterreinen

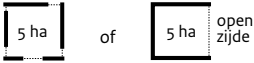
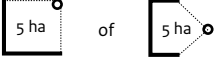

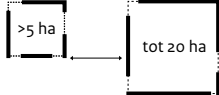
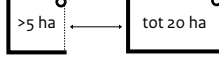
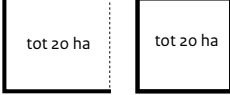
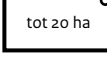
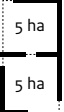
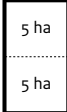
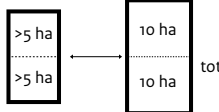
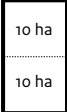

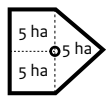

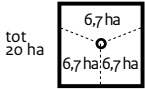
Op uw landgoed kunnen grote aaneengesloten landbouwarealen voorkomen. Groter dan is toegestaan volgens de voorwaarden voor NSW-rangschikking. Deze arealen kunnen in die gevallen soms alsnog verdeeld worden in meerdere landbouwterreinen.

Wanneer kunnen deze landbouwarealen ook worden beschouwd als twee of meer landbouwterreinen? De voorwaarden zijn:

- Het landbouwareaal is te verdelen in verschillende, aangrenzende landbouwterreinen.
- Die terreinen mogen samen niet groter zijn dan twintig hectare.
- De gezamenlijke omtrek van deze terreinen moet geheel bezet zijn met houtopstanden.

Twee of meer landbouwterreinen kunnen dus deels met 'open zijden' aan elkaar grenzen. Wel moeten dan de afzonderlijke landbouwterreinen voldoen aan de oppervlakte- en omzomingseisen.

In het volgende schema ziet u de voorwaarden van omzoming en van oppervlakte nog eens bij elkaar.

	Totale landgoed kleiner of gelijk aan 100 ha; max. landbouwterrein-oppervlakte 5 ha	Totale landgoed tussen 100 en 400 ha; max. landbouwterrein-oppervlakte tussen 5 en 20 ha (nl 5%)	Totale landgoed groter of gelijk aan 400 ha; max. landbouwterrein-oppervlakte is 20 ha en het geheel is voldoende omzoomd met houtopstanden
<p>Een landbouwterrein omzoomd met 75% houtopstanden</p> <p>Een landbouwterrein omzoomd met 50% nagenoeg aaneengesloten houtopstand en een landschapsbepalende boom</p>	 <p>of</p> <p>of</p> 	 <p>of</p> 	 <p>or</p>
<p>Twee aan elkaar grenzende landbouwterreinen omzoomd met 75% houtopstanden, tezamen niet groter dan 20 ha en voorts voor 100% omzoomd met houtopstanden</p>	 <p>of</p> 	 <p>tot</p> 	<p>Is niet mogelijk, want maximaal 20 ha</p>
<p>Twee of meer aan elkaar grenzende landbouwterreinen met ieder 50% aaneengesloten houtopstanden en met één landschapsbepalende boom aan elkaar grenzend tezamen niet groter dan 20 ha en voor 100% omgeven door houtopstanden</p>	 <p>of</p> <p>of</p> 	 <p>tot 20 ha</p>	<p>Is niet mogelijk, want maximaal 20 ha</p>

- Landschapsbepalende boom
- Beplanting

6

De opstallen

Ook van de opstallen op uw landgoed moet u apart bekijken of ze kunnen meedoen in de NSW-rangschikking. In dit hoofdstuk leest u wat de voorwaarden hiervoor zijn.

Beslisboom: welke opstallen tellen mee?

Is het gebouw een rijksmonument? Of is het gebouw van vóór 1 januari 1950 en heeft het zijn oorspronkelijk karakter behouden?

▶
ja

NSW-rangschikking is mogelijk
> ga verder met 7

▼ nee

Past het gebouw bij het karakter van het landgoed? Wordt het natuurschoon dus niet geschaad? En is dit landgoed minimaal 5 ha groot?

▶
ja

NSW-rangschikking is mogelijk
> ga verder met 7

▼ nee

Is het gebouw functioneel voor het in stand houden of voor het directe beheer van het landgoed? En is dit landgoed minimaal 5 ha groot?

▶
ja

NSW-rangschikking is mogelijk, u moet het gebouw wel door beplanting aan het oog onttrekken
> ga verder met 7

▼ nee

Wordt de opstal gebruikt voor het technisch beheer van het landgoed. En heeft het een grondoppervlak van maximaal 20 m² en een hoogte van ten hoogste 3 meter?

▶
ja

NSW-rangschikking is mogelijk
> ga verder met 7

▼ nee

NSW-rangschikking van de opstal is niet mogelijk

Let op!

Voor een opstal die niet onder de NSW kan worden gerangschikt, krijgt u dus niet de fiscale faciliteiten, die u voor de rest van uw landgoed kunt genieten. Ook telt de oppervlakte ervan niet mee.

7

Het gebruik

Dit hoofdstuk gaat over het gebruik van uw landgoed. U mag de grond op uw landgoed voor verschillende doeleinden gebruiken. Daarmee mag u het karakter van het landgoed – en daarmee het natuurschoon – niet schaden. Ook mag het de samenhang van het landgoed niet verstoren.

Het hele landgoed of alleen een terrein?

Blijft de schade beperkt tot een opstal of een bepaald terrein? Dan telt die opstal of dat terrein niet mee in de NSW-rangschikking. Daarbij wordt ook gekeken naar de uitstralingseffecten (inbreuk op het natuurschoon) die zo'n opstal of terrein heeft op de omgeving. Ook deze omgeving wordt dan niet meegenomen in de NSW-rangschikking. Is er bijvoorbeeld een parkeerterrein dat niet voldoet aan de regels? Dan kan het parkeerterrein en een daarnaast gelegen gedeelte niet voor NSW-rangschikking in aanmerking komen. Dit wordt van geval tot geval beoordeeld.

Bij welk gebruik kan een terrein bijvoorbeeld niet worden gerangschikt?

- Industriële doeleinden
  - Intensieve veehouderij
  - Winning van bodemmaterialen of mijnbouw
  - Zandafgravingen
  - Glastuinbouw (ook met boogkassen)
  - Stortplaatsen van afval
  - Opslagplaatsen voor andere materialen dan die afkomstig zijn uit of bestemd zijn voor de land- en bosbouw op uw landgoed
  - Auto- of motorsport
  - Intensieve dag- of verblijfsrecreatie
- Zie verder de beslisboom op pagina 23: welk gebruik mag niet?*

De voorwaarden voor kampeerterreinen

1. Ze mogen afzonderlijk niet groter zijn dan 1 hectare
2. Ze moeten minimaal 500 meter uit elkaar liggen
3. Ze mogen niet in een historisch park of historische tuin liggen, of op een natuurterrein
4. Ze mogen niet zijn voorzien van vaste standplaatsen, winkels of kantines
5. Ze mogen alleen voorzieningen hebben voor de toevoer van gas, elektriciteit en water en voor sanitaire behoeften

Eenvoudige speeltoestellen voor kinderen zijn wel toegestaan.

Hoeveel kampeerterreinen kunnen worden gerangschikt?

Oppervlakte van uw landgoed

Geen	Landgoed kleiner dan 25 ha
1	Van 25 tot 100 ha
2	Van 100 tot 250 ha
3	Meer dan 250 ha

Beslisboom: welk gebruik mag niet?

Start

8

Bij openstelling

Wilt u uw landgoed openstellen voor het publiek? Dat hoeft niet, maar kan wel. Er zijn dan extra fiscale faciliteiten. Maar u houdt zich ook aan meer regels. In dit hoofdstuk leest u meer over deze regels.

Deze regels gaan over de minimale oppervlakte, over wegen, paden en bebording, afsluiting en toegangskarten. Ook moet u een verzoek tot openstelling doen.

Hoe doet u een verzoek tot openstelling?

Zie de brochure Rangschikking als landgoed: Werkboek. Deze brochure vindt u op www.rvo.nl/natuurschoonwet.

Wanneer kan de status van opengesteld landgoed ingaan?

Als het verzoek om openstelling bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland binnen is en aan alle voorwaarden voor openstelling is voldaan. Bij vererving of schenking kunnen de fiscale faciliteiten terugwerken tot vóór de datum waarop het verzoek binnen is.

8.1 Oppervlakte

Beslisboom: als u openstelt voor het publiek, hoeveel moet u dan openstellen?

Start

8.2 Wegen en paden

De wegen en paden die u mee wilt laten tellen voor de openstelling, moeten samen aan een minimum aantal meters padlengte voldoen. Het minimumvereiste aantal meters padlengte per hectare bedraagt 50 meter voor houtopstanden (bos) en 25 meter voor overige terreinen, zoals landbouwterreinen, natuurterreinen en overige terreinen.

Bereken de minimale padlengte voor het hele landgoed als volgt:

$$\begin{aligned} \text{[aantal ha houtopstanden (bos)]} \times 50 \text{ m} &= [\quad] \text{ m} \\ \text{[aantal ha overige grond]} \times 25 \text{ m} &= [\quad] \text{ m} + \end{aligned}$$

$$\text{Totaal} \quad [\quad] \text{ m}$$

Terreinen die om privacyredenen afgesloten zijn, neemt u in deze berekening mee. Dit geldt niet voor terreinen die door bijzondere natuurwetenschappelijke- of cultuurhistorische waarden zijn afgesloten.

Welke voorwaarden worden ook nog aan wegen en paden gesteld?

Verspreiding	De voor wandelaars toegankelijke wegen en paden, zijn gelijkmatig over het landgoed verdeeld. Ligt meer dan de helft van de minimaal vereiste lengte aan paden en wegen aan de rand van het landgoed? Dan is er geen gelijkmatige verdeling. Tot de opengestelde wegen en paden horen ook gemarkeerde beloopbare groenstroken en perceelsranden, waar nodig voorzien van draadoverstapjes.
Openstelling	Het hele jaar van zonsopkomst tot zonsondergang.
Eigendom	U heeft het minimum aantal wegen en paden dat voor wandelaars toegankelijk is, in eigendom. Voor een gelijkmatige verdeling mogen andere wegen en paden die door het landgoed lopen eigendom zijn van derden.

8.3 Openstellingsborden

U stelt het landgoed open met borden die duidelijk te zien zijn.

Gedagsregels die u op de borden kunt vermelden (is niet verplicht)

- Het is niet toegestaan zich buiten de paden te begeven
- Het is verboden om bloemen, bladeren en vruchten te plukken of te vervoeren
- Het is verboden om takken af te snijden
- Het is verboden om bomen, struiken en andere gewassen te beschadigen
- Het is verboden om hout te sprokkelen
- Het is verboden om te zwemmen, vuur te maken of te roken
- Het is verboden om orde en rust te verstoren, wild of vogels te verontrusten
- Het is verboden om loslopende honden bij zich te hebben
- Het is verboden om te vissen
- Het is verboden om papier en ander afval achter te laten

Bezoekers weren

U mag bezoekers weren die zich niet aan de gedragsregels houden. U mag bezoekers weren

als ze deelnemen aan georganiseerde evenementen die schade aan uw landgoed kunnen aanbrengen. Het gaat om bijvoorbeeld de (avond) vierdaagse, wedstrijden, of droppings. U moet daarvoor wel toestemming vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

8.4 Afsluiting

U mag delen van uw landgoed tijdelijk of zelfs permanent gesloten houden voor uw privacy, voor bijzondere natuurwetenschappelijke- en cultuurhistorische waarden of voor de jacht.

Afsluiten voor privacy

Het gaat hier om stukken grond rondom huizen of boerderijen. Bij landgoederen (inclusief buitenplaatsen) van minimaal twee hectare mag u maximaal één hectare gesloten houden. Bij landgoederen die kleiner zijn dan twee hectare maar groter dan één hectare, mag u een halve hectare gesloten houden.

Afsluiten voor bijzondere natuurwetenschappelijke- of cultuurhistorische waarden met inbegrip van een beperkte bufferzone

Dat kan. Maar dan moet u wel een verzoek doen. Een gedeelte, ter grootte van maximaal

15 procent van het NSW-gerangschikte landgoed mag tijdelijk of permanent voor het publiek worden afgesloten. Dit met inbegrip van een beperkte bufferzone. U regelt dit via het digitale formulier Rangschikking van uw landgoed Aanvragen. Als uw landgoed al onder de NSW is gerangschikt, doet u het verzoek met het digitale formulier Rangschikking van uw landgoed Wijzigen.

U vindt deze formulieren op:
mijn.rvo.nl/natuurschoonwet.

Afsluiten voor de jacht

U mag maximaal zeven dagen per jaar, een terrein afsluiten voor de jacht.

8.5 Toegangskarten

Ligt uw landgoed in de nabijheid van een grootstedelijk gebied of is het om een andere reden kwetsbaar voor intensieve betreding? Dan kunt u vragen of uw landgoed kan worden opengesteld op vertoon van toegangskarten. U regelt dit via het digitale formulier Rangschikking van uw landgoed Aanvragen. Als uw landgoed al onder de NSW is gerangschikt, doet u het verzoek met het digitale formulier Rangschikking van uw landgoed Wijzigen.

U vindt deze formulieren op:
mijn.rvo.nl/natuurschoonwet.

Beperkt aantal karten

Als u dat wilt, kunt u een grens stellen aan het aantal dag- en jaarkarten dat u wilt uitgeven.

Toegangsprijs

De toegangskarten verstrekt u gratis of tegen een geringe toegangsprijs. Onder een geringe

toegangsprijs wordt verstaan een bedrag van ten hoogste € 0,50 per persoon per dag of € 2,50 per persoon per kalenderjaar.

De toegangskarten zijn op het landgoed of in de directe omgeving verkrijgbaar, op tijden dat het landgoed open is. Door borden bij de toegangswegen naar het landgoed te plaatsen, ziet het publiek duidelijk waar de toegangskarten te koop zijn.

Historische- of educatieve tuinen

Voor historische- of educatieve tuinen en parken op een landgoed, mag u een hogere toegangsprijs vragen. Hiervoor doet u wel een verzoek. U regelt dit via het digitale formulier Rangschikking van uw landgoed Aanvragen. Als uw landgoed al onder de NSW is gerangschikt, doet u het verzoek met het digitale formulier Rangschikking van uw landgoed Wijzigen.

U vindt deze formulieren op:
mijn.rvo.nl/natuurschoonwet.

Voorwaarden voor historische- of educatieve tuinen

- Er komen jaarlijks meer dan tweeduizend bezoekers.
- Het opengestelde deel van het landgoed verkeert in een redelijke staat van onderhoud.
- De kosten van het in stand houden zijn hoger dan de inkomsten uit de toegangskarten.

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Postbus 40225| 8004 DE Zwolle

Meer informatie?

088 042 42 42 (lokaal tarief) | mijn.rvo.nl

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | mei 2020

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) stimuleert ondernemers bij duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie. RVO is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de beleidsinhoud, Economische Zaken en Klimaat verantwoordelijk voor de organisatie.